

POSTANOWIENIE

Dnia 13 października 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)

ze skargi Skarbu Państwa Prezydenta Miasta S. oraz interwenientki ubocznej B. R. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2001 r. sygn. akt I ACa (...), w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta S. przeciwko B. B. z udziałem interwenientki ubocznej po stronie powodowej B. R. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 13 października 2005 r. dwóch zażaleń - strony powodowej i interwenientki ubocznej na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 22 lutego 2005 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala oba zażalenia; zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3 600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu zażaleniowym.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 22 lutego 2005 r. Sąd Apelacyjny odrzucił dwie skargi o wznowienie postępowania, tj. skargę Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta S. oraz skargę interwenientki ubocznej - B. R. W skargach domagano się wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2001 r., w którym oddalone zostało powództwo Skarbu Państwa wniesione przeciwko B. B. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Uzgodnienie to dotyczyło własności nieruchomości położonej w S. przy ul. H. (zabudowanej budynkiem wielomieszkaniowym). Sąd Apelacyjny uznał, że wskazane w obu skargach okoliczności i środki dowodowe nie mogły być zaliczone do okoliczności i środków dowodowych

określonych w art. 403 § 2 k.p.c., dlatego obie skargi nie zawierały odpowiednich podstaw ustawowych.

W zażaleniu strony powodowej na postanowienie z dnia 22 lutego 2005 r. podniesiono zarzut naruszenia art. 403 § 2 k.p.c., ponieważ w skardze wskazano okoliczności faktyczne i środki dowodowe, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, istniały one w czasie poprzedniego procesu (do dnia 26 kwietnia 2001 r.), nie mogły być wykorzystane z przyczyn obiektywnych przez stronę powodową w poprzednim postępowaniu. Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia w zakresie dotyczącym Skarbu Państwa.

W zażaleniu interwenientki ubocznej również sformułowano zarzut naruszenia art. 403 § 2 k.c. z tej racji, że w skardze o wznowienie przedstawiono jednak odpowiednie okoliczności faktyczne i środki dowodowe, mogące mieć wpływ na rozstrzygnięcie, istniały one w poprzednim postępowaniu (zakończonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2001 r.) i nie mogły zostać wykorzystane przez interwenienta ubocznego w tymże postępowaniu. Skarżąca wносиła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w zakresie dotyczącym interwenientki ubocznej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. W obu skargach o wznowienie postępowania skarżący jako podstawę prawną wznowienia wskazali przepis art. 403 § 2 k.p.c. (facta nova). Uzasadniać tę podstawę miało wykrycie – według skarżących - nowych okoliczności, a mianowicie tego, że: a) M. B. lub jej spadkobierca (jedyne) pozwany B. B. otrzymali już od władz RFN rekompensatę za pozostawioną w S. nieruchomość przy ul. H.; b) M. B. zawarła pierwszy związek małżeński w 1897 r. Ten pierwszy fakt mógłby wynikać z pisma Nadburmistrza Miasta D. z dnia 14 kwietnia 2004 r. Ten drugi fakt dokumentuje natomiast informacja USC w G. z dnia 1 lipca 2004 r. W ocenie skarżących, wspomniane okoliczności mogły mieć wpływ na wynik poprzedniego postępowania przed Sądem Apelacyjnym, a strona powodowa (oraz interwenientka uboczna) nie mogły z nich skorzystać w tym postępowaniu.

2. Sąd Apelacyjny trafnie stwierdził, że o wyniku postępowania w sprawie sygn. akt I ACa 329/00, zakończonych wyrokiem tego Sądu z dnia 26 kwietnia 2001 r., zadecydowało ustalenie przez Sąd Apelacyjny tego, iż M. B. (nazwisko rodowe – K.) była narodowości polskiej i już od okresu międzywojennego posiadała obywatelstwo polskie, które zachowała w czasie wojny i po jej zakończeniu. Dowodził tego fakt posiadania przez nią dowodu osobistego, wydanego przez władze PRL. W toku

poprzedniego postępowania ustalono także i to, że M. B. nie utraciła obywatelstwa polskiego również po wyjeździe z Polski w 1956 r., najpierw do NRD, a po kilku latach - do RFN (gdzie zmarła w 1966 r.). Powód (Skarb Państwa) wywodził swoje roszczenie z treści art. 2 ust. 1 lit. 6 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i ponemieckich (Dz. U. Nr 13, in. 87), zgodnie z którym z mocy samego prawa przechodzi na własność Państwa wszelki majątek m.in. obywateli Rzeszy Niemieckiej i b. Wolnego Miasta Gdańska, z wyjątkiem osób narodowości polskiej lub innej przez Niemców prześladowanej. Sąd Apelacyjny przyjął ostatecznie to, że nie było podstaw do uzyskania ex lege przez Skarb Państwa własności nieruchomości położonej w S. przy ul. H. na podstawie wspomnianego przepisu, skoro M. B. (spadkodawczyni pozwanego) była narodowości polskiej, przy czym Skarb Państwa nie nabył także tej nieruchomości na mocy art. 34 wspomnianego dekretu w wyniku tzw. przemilczenia. Nie było też podstaw do uznania, że powód nabył własność nieruchomości na podstawie art. 38 ustawy z dnia 14 lipca 1961 r. o gospodarce terenami w miastach i osiedlach (Dz.U. z 1969 r. Nr 22, poz. 159 ze zm.), skoro nie została spełniona wskazana w tym przepisie przesłanka utraty obywatelstwa polskiego w związku z wyjazdem z kraju, a przesłanki tej powód nie wykazał (art. 6 k.c.; s. 14 i 17 uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2001 r.).

Oznacza to, że dla zasadności roszczenia powoda (Skarb Państwa), występującego o uzgodnienie treści wpisu w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, istotne znaczenie miał fakt legitymowania się przez M. B. narodowością polską w okresie obowiązywania dekretu z 1946 r. oraz fakt posiadania przez nią obywatelstwa polskiego w świetle przepisu art. 38 ustawy z 1961 r.

Wskazując na powołane w obu skargach dwa wspomniane pisma (Nadburmistrza Miasta D. z dnia 14 kwietnia 2004 r. i USC z dnia 1 lipca 2004 r.), skarżący starali się wykazać to, że we wskazanym wcześniej okresie M. B. nie była narodowości polskiej lub nie miała obywatelstwa polskiego. Takie stanowisko jest podtrzymywane w obu zażaleniach, przy czym eksponowana jest w nich przede wszystkim treść pierwszego pisma (fakt uzyskania stosownej rekompensaty uzyskanej w Niemczech za sporną nieruchomość).

3. Oba wniesione zażalenia należy uznać za nieuzasadnione.

Sąd Apelacyjny trafnie wyszedł z założenia, że w świetle art. 403 § 2 k.p.c. możliwość powoływania nowych faktów i dowodów jest ograniczona jedynie do tych okoliczności i środków dowodowych, które istniały już w okresie trwania zakończonego

postępowania. Środek dowodowy, powstały po uprawomocnieniu się w wyroku, nie stanowi prawnej postawy do wznowienia postępowania. W związku z tym Sąd Apelacyjny trafnie przyjął, że oba środki dowodowe (pismo Nadburmistrza Miasta D. z dnia 14 kwietnia 2004 r. oraz pismo USC w G. z dnia 1 kwietnia 2004 r.), jako powstałe po dniu 26 kwietnia 2001 r., nie mogą stanowić prawnej postawy wznowienia postępowania w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. Przekonywująco brzmi stwierdzenie Sądu Apelacyjnego, że fakt przyznania w Niemczech rekompensaty B. B. za nieruchomość położoną w S. przy ul. J. H. (nawet gdyby nastąpił przed dniem 26 kwietnia 2001 r.) nie mógłby mieć jednak wpływu na wynik sprawy zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2001 r. Nie pozwalał on bowiem na skuteczne zakwestionowanie ustaleń tego Sądu, zgodnie z którymi M. B. (spadkodawczyni B. B.) nie utraciła jednak obywatelstwa polskiego również po wyjeździe z Polski w 1956 r. (por. pkt 2 uzasadnienia), a takie właśnie ustalenia zadecydowały o oddaleniu powództwa Skarbu Państwa.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy oddalił oba zażalenia jako nieuzasadnione (art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.) i rozstrzygnął o kosztach postępowania zażaleniowego (art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.